

ĢENERĀLADVOKĀTA JANA MAZAKA [JÁN MAZÁK]

SECINĀJUMI,

sniegti 2010. gada 6. jūlijā¹

1. Šī tiesvedība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi attiecas uz Itālijas tiesisko regulējumu, kurā, kā uzskata Eiropas Komisija, esot paredzēti obligātie maksimālie tarifi advokātu darbībām.

maksimālo tarifu ierobežojumi tiek noteikti ar mērķi nodrošināt piekļuvi tiesai, pakalpojumu saņēmēju aizsardzību, kā arī pareizu tiesvedību.

2. Kā uzskata Komisija, advokātu pienākums ievērot maksimālos tarifus ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums EKL 43. panta izpratnē, kā arī pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums EKL 49. panta izpratnē. Ņemot vērā to, ka šis pienākums šķietot nepiemērots, lai nodrošinātu vispārējo interešu mērķus, un katrā ziņā ierobežojošāks, nekā ir nepieciešams, lai sasniegtu šos mērķus, runa esot par ierobežojumu, kurš nevar tikt pamatots.

Valsts atbilstošās tiesību normas

4. Vispārīgi brīvo profesiju, kuru vidū ir arī advokāta profesija, darba samaksa saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas līgumu ir noregulēta Itālijas Civilkodeksa 2233. pantā, saskaņā ar kuru:

3. Itālijas Republika balsta savu aizstāvību, galvenokārt norādot, ka tās tiesību sistēmā nav principa, kas aizliegtu pārkāpt maksimālos tarifus, kas piemērojami advokātu darbībām. Tikai pakārtoti tā cenšas pierādīt, ka

“Darba samaksu, ja puses par to nav vienojušās un tā nevar tikt noteikta saskaņā ar tarifiem vai paražām, nosaka tiesa pēc profesionālās asociācijas, pie kuras pieder pakalpojumu sniedzējs, viedokļa uzklaušanās.

1 — Oriģinālvaloda — franču.

Katrā ziņā darba samaksa ir jāpielāgo darba nozīmībai un profesijas cieņai.

Jebkāda vienošanās, kas noslēgta starp advokātiem vai advokātu palīgiem un to klientiem, kurā noteikta profesionālā darba samaksa, nav spēkā, ja tā nav sagatavota rakstveidā.”

5. Noteikumi tieši attiecībā uz advokātu darba samaksu ir ietverti Karaļa 1933. gada 27. novembra Likumdošanas dekrētā Nr. 1578, kas pārveidots par 1934. gada 22. janvāra Likumu Nr. 36, kas pēc tam grozīts (turpmāk tekstā — “Karaļa Likumdošanas dekrēts”), kas ir advokāta profesiju regulējošais pamatteksts Itālijā.

6. Saskaņā ar Karaļa Likumdošanas dekrēta 57. pantu:

“Kritērijus, kuri kalpo, lai noteiktu advokātiem un “procuratori” [aizstāvjiem] krimināllietās un ārpus tiesas [2] pienākošos honorārus un atlīdzību, nosaka reizi divos gados, lēmumu pieņemot Valsts Advokātu padomei. Tāpat Valsts advokātu padomes kompetencē ir honorāru noteikšana kriminālprocesos, kuri noris Kasācijas tiesā un Augstākajā militārajā tiesā.

2 — Neskatoties uz to, ka šajā noteikumā skaidri minēti ir tikai honorāri un atlīdzība kriminālprocesā un ārpus tiesas, Tiesas judikatūrā tas ir nemainīgi minēts kā noteikums, kurš attiecas arī uz honorāriem un atlīdzību civillietās (skat. piemēram, 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-35/99 *Arduino, Recueil*, I-1529. lpp., 6. punkts; 2006. gada 5. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-94/04 un C-202/04 *Cipolla u.c.*, Krājums, I-11421. lpp., 4. punkts, kā arī 2008. gada 5. maija spriedumu lietā C-386/07 *Hospital Consulting u.c.*, 5. punkts).

Iepriekšējā daļā minētos lēmumus, ar kuriem nosaka kritērijus, ir jāapstiprina Tieslietu ministrijai.”

7. Karaļa Likumdošanas dekrēta 57. pantā paredzētajiem kritērijiem piemērojamie nosacījumi ir izklāstīti tā 58. pantā, kas ir izteikts šādi:

“Iepriekšējā pantā minētos kritērijus nosaka atkarībā no tiesvedības nozīmes un lietu izskatošās tiesas pakāpes, kā arī attiecībā uz kriminālprocesiem — atkarībā no tā ilguma.

Katrai darbībai vai darbību virknei ir nosakāms maksimālais un minimālais ierobežojums.

Ārpus tiesas jautājumos ir jāņem vērā lietas nozīmīgums.”

8. Kad par advokātu honorāru tarifu ir lēmusi Valsts advokātu padome saskaņā ar Karaļa Likumdošanas dekrēta 57. pantu, tas ir jāapstiprina tieslietu ministram pēc *Comitato interministeriale dei prezzi* (Starpministriju cenu komisija) atzinuma saņemšanas saskaņā ar 1984. gada 22. decembra Likuma Nr. 887 14. panta divdesmito daļu un konsultācijām ar *Consiglio di Stato* (Valsts padome) saskaņā ar 1988. gada 23. augusta Likuma Nr. 400 17. panta 3. punktu. Pēdējais

ministrijas dekrēts, kas regulē advokātu honorārus, kurš pieņemts saskaņā ar iepriekš minēto procedūru, ir 2004. gada 8. aprīļa Dekrēts Nr. 127 (turpmāk tekstā — “Ministrijas dekrēts Nr. 127/2004”).

Ņemot vērā strīda īpašo raksturu, sniegto pakalpojumu vērtību vai rezultātu, šie honorāri var būt lielāki nekā tie, kas aprēķināti lietas dalībniekam, kuram piespriež maksāt tiesāšanās izdevumus.

9. Attiecībā uz honorāru noteikšanu Karaļa Likumdošanas dekrēta 60. pantā ir paredzēts, ka to veic tiesu iestāde, pamatojoties uz šiem kritērijiem, ņemot vērā aplūkoto jautājumu svarīgumu un skaitu. Šai samaksai ir jāatbilst iepriekš noteiktiem maksimālajiem un minimālajiem ierobežojumiem. Tomēr īpaši būtiskos gadījumos, ņemot vērā strīda īpašo raksturu un ja pakalpojuma raksturīgā vērtība ir pamatota, tiesa var pārsniegt ar tarifu noteikto maksimālo ierobežojumu. Pretējā gadījumā, ja lieta izrādās viegli atrisināma, tā var noteikt par minimālo ierobežojumu zemākus honorārus. Abos gadījumos tiesas lēmumam ir jābūt pamatotam.

[...]

11. Attiecībā uz advokātu honorāriem civilīetās 1942. gada 13. jūnija Likuma Nr. 794 par advokātu honorāriem par tiesvedības pakalpojumiem civilīetās (turpmāk tekstā — “Likums Nr. 794/1942”) 24. pantā ir paredzēts, ka nevar atkāpties no minimālajiem honorāriem, kas ar tarifu noteikti par tiesvedības pakalpojumiem civilīetās, pretējā gadījumā jebkādas izņēmuma vienošanās nav spēkā.

10. Attiecībā uz honorāriem, kurus advokāti piemēro saviem klientiem, Karaļa Likumdošanas dekrēta 61. pantā ir noteikts:

“Honorārus, kurus advokāti piemēro saviem klientiem gan tiesvedības, gan ārpus tiesas jautājumos, nosaka, izņemot īpašas vienošanās gadījumā, pamatojoties uz 57. pantā noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā aplūkoto jautājumu sarežģītību un to skaitu.

12. 1982. gada 9. februāra Likuma Nr. 31 par advokātu, Eiropas Kopienu dalībvalstu pilsoņu, pakalpojumu sniegšanas brīvību, ar ko ievieš Padomes 1977. gada 22. marta Direktīvu 77/249/EEK par pasākumiem, kas palīdz advokātiem sekmīgi īstenot brīvību sniegt pakalpojumus³, 13. pantā ir noteikts, ka “1. pantā uzskaitītajiem advokātiem sakarā ar sniegtajiem profesionālajiem pakalpojumiem ir tiesības uz spēkā esošajā profesijas regulējumā noteikto samaksu un atlīdzību tiesvedības un ārpus tiesas jomā”.

3 — OV L 78, 17. lpp.

13. Ir jānorāda, ka šīs lietas pirmstiesas posmā Itālijas tiesiskais regulējums par brīvo profesiju darba samaksu un tādējādi arī advokātu darba samaksu tika grozīts ar 2006. gada 4. jūlija Dekrētlukumu Nr. 223, kas pārveidots par 2006. gada 4. augusta Likumu (turpmāk tekstā — “Dekrētlukums Nr. 223/2006”). Tā 2. pantā ar nosaukumu “Steidzamības noteikumi konkurences aizsardzībai profesionālo pakalpojumu sniegšanas jomā” ir paredzēts:

“1. Saskaņā ar Kopienu brīvas konkurences principu un personu brīvas pārvietošanās un pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem, un lai nodrošinātu lietotājiem reālu izvēles iespēju savu tiesību izmantošanā un iespēju salīdzināt tirgū piedāvātos pakalpojumus, sākot no datuma, kurā stājas spēkā šis dekrēts, tiek atcelti normatīvie un administratīvie noteikumi, kas paredzēti attiecībā uz brīvajām profesijām un intelektuālo darbību:

a) par obligātajiem noteiktajiem vai minimālajiem tarifiem un tādējādi aizliegumu līguma ceļā vienoties par darba samaksu atkarībā no iecerēto mērķu īstenošanas;

[...]

I - 2106

2. Tas neskar noteikumus par darbību profesijās sabiedrības veselības valsts dienestā vai par līgumisku saistību ar pēdējo minēto, kā arī iespējamās sakarā ar lietotāju aizsardzību vispārēji iepriekš noteiktos maksimālos tarifus. Tiesa nosaka maksājamos tiesāšanās izdevumus un honorārus likvidācijas tiesas ceļā vai tiesiskās palīdzības gadījumiem, pamatojoties uz honorāru skalu. Procedūrā par uzaiicinājumu iesniegt publiskā iepirkuma piedāvājumus līgumslēdzējas iestādes par kritēriju vai atsauci honorāru noteikšanā var izmantot skalas, kuras pienācīgi atzītas par atbilstīgām.

3. Ētikas un līgumiskās normas, kā arī uzvedības kodeksi, kuros atkārtoti 1. punktā esošie noteikumi, jāpielāgo, vēlākais, līdz 2007. gada 1. janvārim, tajā skaitā nosakot pasākumus, kuru mērķis ir profesionālo pakalpojumu kvalitāte. Ja noteikumi netiek pielāgoti un sākot ar šo pašu datumu, 1. panta noteikumiem pretējas normas katrā ziņā nav spēkā.”

Pirmstiesas procedūra un tiesvedība Tiesā

14. Uzskatot, ka Itālijas tiesiskais regulējums par advokāta ārpusstiesas darbību varētu būt nesaderīgs ar EKL 49. pantu, Komisija

2005. gada 13. jūlijā nosūtīja Itālijas Republikai brīdinājuma vēstuli. Itālijas Republika atbildēja 2005. gada 19. septembrī.

15. Pēc tam Komisija divos posmos papildināja brīdinājuma vēstulē veikto analīzi. Pirmajā papildu brīdinājuma vēstulē, kas datēta ar 2005. gada 23. decembri, Komisija uzskatīja Itālijas noteikumus, ar kuriem nosaka pienākumu ievērot obligātos tarifus advokātu tiesvedības un ārpustiesas darbībām, par nesaderīgiem ar EKL 43. un 49. pantu. Itālijas Republika atbildēja ar 2006. gada 9. marta, 2006. gada 10. jūlija, kā arī 2006. gada 17. oktobra vēstulēm.

16. Ar otro papildu brīdinājuma vēstuli, kas datēta ar 2007. gada 23. martu, Komisija reagēja uz Itālijas tiesisko regulējumu šajā jautājumā, proti, Dekrētlikumu Nr. 223/2006. Itālijas Republika atbildēja ar 2007. gada 21. maija vēstuli.

17. Turklāt ar 2007. gada 3. augusta vēstuli Komisija pieprasīja Itālijas iestādēm papildu informāciju par advokātu izdevumu atlīdzināšanas sistēmas kārtību. Itālijas Republika atbildēja ar 2007. gada 28. septembra vēstuli.

18. Nebūdama apmierināta ar Itālijas Republikas paustajiem apsvērumiem, Komisija tai nosūtīja argumentēto atzinumu, kas datēts ar 2008. gada 4. aprīli, tajā pārmetot Itālijai valsts tiesiskā regulējuma, kurš nosaka advokātiem pienākumu ievērot maksimālos tarifus, nesaderību ar EKL 43. un 49. pantu.

19. Neraugoties uz argumentiem, kas pausti Itālijas valsts iestāžu 2008. gada 9. oktobra atbildē uz argumentēto atzinumu, Komisija iesniedza šo prasības pieteikumu, kurā tā lūdz Tiesu atzīt, ka, paredzot noteikumus, ar kuriem advokātiem tiek noteikts pienākums ievērot maksimālos tarifus, Itālijas Republika nav izpildījusi EKL 43. un 49. pantā paredzētos pienākumus, un piespriet Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20. Ar 2009. gada 5. jūnija rīkojumu Tiesa atļāva Slovēnijas Republikai iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

21. Itālijas Republika lūdza noturēt tiesas sēdi, kura notika 2010. gada 24. martā, klātesot Itālijas Republikas, kā arī Komisijas pārstāvjiem.

Vērtējums

22. Komisijas prasības pieteikums tiek balsēts uz pieņēmumu, ka Itālijas tiesiskajā regulējumā esot noteikumi, ar kuriem advokātiem tiekot noteikts pienākums ievērot maksimālos tarifus. Saskaņā ar Komisijas sniegto argumentāciju prasības pieteikumā un tiesas sēdē ir iespējams konstatēt, ka Komisija pārmet Itālijas Republikai nevis obligāto maksimālo tarifu esamību attiecībā uz izdevumu noteikšanu tiesas ceļā, kas ir tieši paredzēta Karaļa Likumdošanas dekrēta 60. pantā, bet gan pienākumu ievērot šādu tarifus attiecībā starp advokātu un klientu, tādējādi ar šo pienākumu ierobežojot brīvību vienoties par advokātu darba samaksu.

23. Ja tā būtu, proti, ja Itālijas tiesiskajā regulējumā tiešām būtu noteikumi, ar kuriem advokātiem tiek noteikts pienākums ievērot maksimālos tarifus to attiecībā ar saviem klientiem, balstoties uz spriedumu apvienotajās lietās *Cippola* u.c.⁴, kurā Tiesa analogu pienākumu ievērot minimālos tarifus kvalificēja kā pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, nebūtu pārāk grūti atzīt, ka attiecīgais pienākums ir pakalpojumu sniegšanas

brīvības, pat uzņēmējdarbības veikšanas brīvības ierobežojums, kādēļ Itālijas Republikai būtu jākonstatē, vai šis ierobežojums var tikt pamatots ar vispārējo interešu iemesliem.

24. Itālijas Republika apstrīd tieši šāda pienākuma esamību, ar ko noteic, ka attiecībā ar saviem klientiem advokātiem esot jāievēro maksimālie tarifi. Šī iemesla dēļ, pirms izskatīt jautājumu par to, vai pienākums advokātiem ievērot maksimālos tarifus ir uzņēmējdarbības veikšanas brīvības ierobežojums EKL 43. panta izpratnē, kā arī pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums EKL 49. panta izpratnē, vispirms aplūkošu jautājumu, vai Itālijas tiesību sistēmā tiešām pastāv minētais pienākums.

25. Iesākumā vēlos atgādināt, ka Tiesa jau trīs reizes ir pārbaudījusi Itālijas tarifu advokātu darbībā, ar ko katrai darbībai vai darbību virknei tiek noteikts maksimālais un minimālais ierobežojums. Pirmajā reizē tika pieņemts spriedums lietā *Arduino*⁵, kurā Tiesa izskatīja minimumu un maksimumu nosakošā tarifa pieņemšanas procedūru, ņemot vērā EKL 10. un 81. pantu, lai pārbaudītu, vai šis tarifs ir valsts atbalsta pasākums vai lēmums par ieviešanu tirgus dalībnieka privātā sfērā. Šajā

4 — Iepriekš minēts.

5 — Iepriekš minēts.

sakarā Tiesa konstatēja, ka iepriekš minētie EK līguma panti neliedz dalībvalstij noteikt normatīvu vai administratīvu pasākumu, ar kuru, pamatojoties uz advokātu profesionālās organizācijas izstrādātā projekta pamatu, tiek apstiprināts tarifs, kas nosaka profesijas biedru honorāru minimumu un maksimumu⁶.

vai ar to noteiktie ierobežojumi nešķiet nesamērīgi attiecībā pret šiem mērķiem⁸.

26. Šāds pats secinājums ir spriedumā apvienotajās lietās *Cipolla* u.c.⁷. Šajā spriedumā papildus jautājumam par Itālijas advokātu honorāru tarifa atbilstību Kopienų konkurences tiesību prasībām Tiesa arī aplūkoja jautājumu par saistību starp absolūto aizliegumu līguma ceļā atkāpties no ar šo tarifu noteiktajiem minimālajiem honorāriem un pakalpojumu sniegšanas brīvības principu. Šajā sakarā Tiesa konstatēja, ka šāds aizliegums ir pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, kuru principā var pamatot ar patērētāju aizsardzības mērķi un pareizas tiesvedības mērķi. Tiesa atstāja iesniedzējtiesas ziņā pārbaudīt, vai attiecīgais Itālijas tiesiskais regulējums patiešām atbilda iepriekš minētajiem mērķiem un

27. Pēc tam rīkojumā lietā *Hospital Consulting* u.c.⁹ Tiesa atkārtoja savu nostāju attiecībā uz Itālijas advokātu honorāra tarifa atbilstību Kopienų konkurences tiesību prasībām. Šajā lietā Tiesai uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecās uz aizliegumu tiesai, kad tā pieņem lēmumu par tiesāšanās izdevumiem, kas lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, liek atlīdzināt otra lietas dalībnieka [tiesāšanās izdevumus], atkāpties no minimālajiem honorāriem, kas noteikti ar šo tarifu.

28. Man šķiet būtiski uzsvērt, ka gan spriedumā apvienotajās lietās *Cipolla* u.c., gan rīkojumā lietā *Hospital Consulting* u.c. Tiesas argumentācija skāra tikai aizliegumu atkāpties no minimālajiem honorāriem. Šajos nolēmumos nekādi netiek aplūkots iespējamais aizliegums atkāpties no maksimālajiem honorāriem, neskatoties uz faktu, ka lietā, kurā tika pasludināts spriedums apvienotajās lietās *Cipolla* u.c., iesniedzējtiesa jautāja Tiesai par

6 — Savukārt attiecībā uz Itālijas tarifu, kas obligāts visiem muitas ekspektoriem, Tiesa šo Itālijas tiesisko regulējumu, ar kuru profesionālai organizācijai uzliek pienākumu pieņemt šādu tarifu, kvalificēja kā nesaderīgu ar EKL 85. pantu, ņemot vērā, ka runa ir par uzņēmumu asociācijas lēmumu, nevis valsts atbalsta pasākumu (1998. gada 18. jūnija spriedums C-35/96 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-3851. lpp.).

7 — Iepriekš minēts.

8 — Savā prasības pieteikumā Tiesa vērsa uzmanību uz secinājumu, ko izdarīja *Corte d'appello di Torino* (Turinas apēlācijas tiesa), iesniedzējtiesa lietā *Cippola*, pasludinot savu 2008. gada 26. marta spriedumu (lieta *Cipolla* pret *Partolese in Fazzari*), saskaņā ar kuru "neizbēgamu minimālo honorāru noteikšana nav līdzeklis, kas kalpo patērētāju aizsardzībai, uz kuriem — parasti — neattiecas profesionālo tarifu izmaksas un kuri — informācijas nevienmērības dēļ [...] — nespēj novērtēt reiniznāta efektu, ko izmanto atlīdzības un honorāru grupu sadalīšanā saistībā ar tiesvedības ilgumu, attiecībā uz pakalpojuma, par kuru tiek atlīdzināts neatkarīgi no sniegtā pakalpojuma kvalitātes, cenas galīgo rezultātu, kas kaitē pareizai tiesvedībai".

9 — Iepriekš minēts.

absolūta aizlieguma atkāpties no advokātu honorāriem principa saderīgumu ar pakalpojumu sniegšanas brīvības principu¹⁰.

Dekrētlikumu Nr. 223/2006, kurā ir atsauce kā uz *lex posterior* uz likumu Nr. 794/1942, kā arī uz Ministrijas dekrētu Nr. 127/2004.

29. Faktu, kuri ir pamatā iepriekš minētajiem spriedumiem lietās *Arduino, Cippola* u.c., kā arī *Hospital Consulting* u.c., rašanās laikā nebija apstrīdama aizlieguma atkāpties no minimālajiem honorāriem pastāvēšana. Šis aizliegums bija skaidri izteikts Likuma Nr. 794/1942 24. pantā, un, ja to neievēroja, jebkādas vienošanās par atkāpēm nebija spēkā, kā arī Ministrijas dekrēta Nr. 127/2004 4. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru nav iespējams atkāpties no minimālajiem tarifiem, kas noteikti advokātu honorāriem¹¹.

31. Tāpat kā aizlieguma atkāpties no minimālajiem honorāriem esamība brīdī, kad radās fakti, kas ir pamatā iepriekš minētajām lietām *Arduino, Cippola* u.c. un *Hospital Consulting* u.c., maksimālo tarifu esamība advokātu darbībām Itālijas tiesiskajā regulējumā arī netiek apstrīdēta.

30. Pienākumu ievērot minimālos tarifus un tādējādi šo tarifu obligāto raksturu atcēla ar

32. Tomēr šķiet, ka ne to Komisija pārmet Itālijas Republikai. Komisija kritizē maksimālā tarifa obligāto raksturu attiecībā starp advokātu un klientu, ciktāl tas ir pēdējo minēto līgumu slēgšanas brīvības ierobežojums. Kā uzskata Komisija, attiecīgais Itālijas tiesiskais regulējums aizliedzot advokātiem ar līgumu atkāpties no maksimālajiem tarifiem.

10 — Ir taisnība, ka ģenerālvokāts Maduro [*Maduro*] savu secinājumu 66. punktā lietā, kurā tika pieņemts iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Cipolla* u.c., konstatēja, ka Itālijas tarifā paredzēti arī maksimālie honorāri, kurus Itālijā praktizējoši advokāti nevar pārkāpt. Ģenerālvokāts Ležē [*Leger*] izteicās līdzīgi savu secinājumu 94. punktā lietā, kurā tika pieņemts iepriekš minētais spriedums lietā *Arduino*, par ministrijas 1994. gada 5. oktobra Ministrijas dekrētu Nr. 585, kurš bija pirms Ministrijas dekrēta Nr. 127/2004. Tomēr, ņemot vērā Itālijas tiesisko regulējumu, kas tika minēts iepriekš minētajos secinājumos, nav skaidrs ne šo secinājumu pamatojums, ne arī atbilde uz jautājumu, vai šie secinājumi attiecas tikai uz izdevumu noteikšanu tiesas ceļā vai tie ir attiecināmi arī uz attiecībām starp advokātiem un klientiem.

11 — Savā prasības pieteikumā Komisija kļūdaini apgalvo, ka iepriekš minētais noteikums aizliedz atkāpties no honorāriem un atbildības, kas noteikta par advokātu pakalpojumiem. Patiesībā šis aizliegums attiecas tikai uz minimālajiem tarifiem.

33. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Itālijas Republika nav vienīgā dalībvalsts, kuras tiesību sistēmā tiek paredzēts tarifs, kurš nosaka

minimālos un maksimālos ierobežojumus, kas piemērojami advokātu honorāriem¹².

34. Atzīstu, ka šādam tarifam var būt ierobežojoša loma, aizsargājot pilsoņus pret pārmērīgu honorāru noteikšanu un ļaujot tiem jau iepriekš zināt izmaksas saistībā ar advokātu sniegtiem pakalpojumiem, ņemot vērā to starp informācijas nesamērīgumu, kas pastāv starp advokātiem un klientiem.

35. Kā norādīju iepriekš, maksimālo tarifu, kas esot piemērojami, kā uzskata Komisija, advokātu darbībām saskaņā it īpaši ar Karaļa Likumdošanas dekrēta 57. un 58. pantu, Likuma Nr. 794/1942 24. pantu, 1982. gada 9. februāra Likuma Nr. 31 13. pantu, atbilstošajiem Ministrijas dekrēta Nr. 127/2004 noteikumiem, kā arī Dekrēta Nr. 223/2006 atbilstošajiem noteikumiem, apgalvotais obligātais raksturs ir Komisijas pausto bažu centrālais jautājums¹³.

36. Pamatojoties uz Itālijas tiesisko regulējumu, kādu to atspoguļoja Komisija, pēc tam

izskaidroja Itālijas Republika gan rakstveida dokumentos, gan mutvārdu paskaidrojumos tiesas sēdē, uzskatu, ka Komisijas pieņēmums par aizliegumu atkāpties no maksimāla tarifa ir kļūdains.

37. No Itālijas Civilkodeksa 2233. panta kā *lex generalis*, kā arī no Karaļa Likumdošanas dekrēta 61. panta kā *lex specialis* skaidri izriet, ka vienošanās starp advokātu un klientu ir pārāka par tarifu, kas noteikts ar Ministrijas dekrētu Nr. 127/2004. Tikai tad, ja nepastāv vienošanās, konkrētā gadījumā advokāta honorāru noteikšanai tiek izmantots tarifs. No tā izriet, ka advokātam un viņa klientam ir visas iespējas ar vienošanos noteikt advokāta honorārus, piemēram, atbilstoši pavadītajam laikam, pēc noteiktas likmes vai arī atbilstoši rezultātam.

12 — Piemēram, varu minēt Vācijas tarifu, kas aprakstīts 2003. gada 11. decembra sprieduma lietā C-289/02 *AMOK (Recueil, I-15059. lpp.)* 7. punktā, čehu tarifu (*vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb*), kā arī slovaku tarifu (*vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb*).

13 — Šajā sakarā man šķiet nepieciešams paust šaubas par jautājumu, kā maksimālo tarifu obligātais raksturs varētu tikt secināts no Likuma Nr. 794/1942 24. panta, kurā ir tikai noteikts aizliegums atkāpties no ar tarifu noteiktajiem minimālajiem honorāriem par tiesvedības pakalpojumiem civilīetā, pretējā gadījumā visiem nolīgumiem zaudējot spēku.

38. Šo secinājumu negroza arī Dekrētlikuma Nr. 223/2006 2. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru normatīvo un administratīvo noteikumu atcelšana profesionālo pakalpojumu jomā, kuros paredzēti noteikti tarifi vai obligātais minimums, neskar iespējamus maksimālos tarifus. Manuprāt, no šī noteikuma izriet, ka iespējamo maksimālo tarifu raksturs paliek nemainīgs. Tādējādi, ja maksimālajiem tarifiem, kas piemērojami advokātu darbībām, nebija obligāta rakstura advokātu un klientu

attiecībā pirms Dekrētlukuma Nr. 223/2006 pieņemšanas, tiem nevarētu būt šāds raksturs arī pēc iepriekš minētā dekrēta pieņemšanas.

39. Turklāt atšķirībā no Dekrētlukuma Nr. 223/2006 2. panta 1. punkta vārda “obligāts” šī paša noteikuma 2. punktā attiecībā uz maksimālajiem tarifiem nav.

40. Ņemot vērā judikatūru, saskaņā ar kuru valsts normatīvo vai administratīvo tiesību normu piemērojamība ir jāizvērtē, ņemot vērā valstu tiesu sniegto interpretāciju¹⁴, lai varētu tikt apmierināta Komisijas prasība, tai būtu jākonstatē, ka Itālijas tiesas uzskata maksimālos tarifus par tādiem, kam ir obligāts raksturs.

41. Savā prasības pieteikumā Komisija apgalvoja, nesniedzot konkrētus piemērus, ka no *Corte suprema di cassazione* pastāvīgās judikatūras izrietot, ka aizliegums atkāpties no advokātu profesionālā tarifa nozīmē, ka visi līgumi starp ieinteresētajām pusēm nav spēkā. Itālijas Republika iebilda, ka iepriekš minētā judikatūra attiecoties tikai uz minimālajiem tarifiem.

42. Tiesas sēdē Komisija atsaucās uz *Corte suprema di cassazione* spriedumiem Nr. 12297/2001, Nr. 9514/96 un Nr. 19014/2007, neiesniedzot tomēr kopiju Tiesai. Tā apgalvoja, ka šajos spriedumos *Corte suprema di cassazione* esot uzskatījusi, ka maksimālo un minimālo tarifu funkcija esot ierobežot līgumu slēgšanas autonomiju. Itālijas Republika iebilda, ka šie spriedumi attiecoties uz pilnībā atšķirīgu tiesisko regulējumu.

43. Neskatoties uz to, ka iepriekš minētie spriedumi netika pievienoti lietas materiāliem, esmu vienu no tiem izpētījis, proti, spriedumu lietā Nr. 12297/2001, kurš ir pieejams internetā. No šīs izpētes izriet, ka tas attiecas tikai uz tiesāšanās izdevumu noteikšanu un nevis uz līgumisko brīvību noteikt honorāru klienta un viņa advokāta attiecībā.

44. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, varu veikt kopsavilkumu.

45. Pirmkārt, Komisijai ir jākonstatē pienākums, kas advokātiem liek ievērot maksimālos tarifus un aizliedz tiem atkāpties vienošanās ceļā no šiem maksimālajiem tarifiem.

46. Komisija ir pierādījusi, ka šajā jomā pastāv maksimālie ierobežojumi. Patiesībā Itālijas Republika šo faktu neapstrīdēja. Tomēr Komisija nepierādīja, ka šie ierobežojumi ir

14 — 2003. gada 9. decembra spriedums lietā C-129/00 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-14637. lpp., 30. punkts).

obligāti tādējādi, ka tie aizliedz advokātiem no tiem atkāpties ar vienošanos, kas noslēgta ar to klientiem. Itālijas tiesiskā regulējuma par advokātu darba samaksu izpēte neparāda, ka pastāvētu šāds skaidrs aizliegums atkāpties no maksimālajiem tarifiem, kāds bija attiecībā uz minimālajiem tarifiem un tika piemērots līdz izmaiņām, kas radās ar Dekrētlikumu Nr. 223/2006.

attiecas uz tiesisko situāciju, kas atšķiras no šajā lietā aplūkotās.

47. Otrkārt, Komisija nav pierādījusi, ka, neskatoties uz šāda skaidra aizlieguma neesamību, valsts tiesas interpretē attiecīgo tiesisko regulējumu tādējādi, ka maksimālie tarifi ierobežo advokātu un to klientu līgumslēgšanas brīvību. Cik man zināms, *Corte suprema di cassazione* spriedumi, kurus tiesas sēdē minēja Komisija¹⁵, bet kuri netika pievienoti lietas materiāliem, Komisijas apgalvojumu neapstiprina. Turklāt Itālijas Republika pamatoti norādīja, ka attiecīgie spriedumi

48. No iepriekš veiktā kopsavilkuma izriet, ka Komisijas prasības pieteikums būtu noraidāms kā nepamatots.

49. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Itālijas Republika to nav prasījusi, katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats.

50. Saskaņā ar šī reglamenta 69. panta 4. punkta pirmo daļu dalībvalsts, kas iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati. Slovēnijas Republika sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

15 — Atgādinu, ka prasības pieteikumā Komisija tikai apgalvoja, ka no *Corte suprema di cassazione* pastāvīgās judikatūras izrietot, "ka aizliegums atkāpties no advokātu profesionālā tarifa atceļ visas vienošanās starp jebkāda veidā pakalpojumā ieinteresētajām pusēm", tomēr nesniedzot nevienu konkrētu piemēru.

Secinājumi

51. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ierosinu Tiesai nospriest šādi:

- “1) prasību noraidīt;
- 2) Itālijas Republika savus tiesāšanās izdevumus sedz pati;
- 3) Eiropas Komisija savus tiesāšanās izdevumus sedz pati;
- 4) Slovēnijas Republika savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.”